

JAARVERSLAG LAMPION 2012

April 2013

1. Inleiding

Het landelijk Informatie- en adviespunt over de gezondheidszorg voor illegalen en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag van 2012 geeft de gegevens weer van het achtste volledige jaar van het bestaan van Lampion.

Waar in het jaarverslag wordt gesproken over illegalen, worden ook ongedocumenteerden en niet-toegelaten asielzoekers bedoeld.

In december 2011 verscheen het evaluatierapport van Berenschot over art. 122a van de Zorgverzekeringswet, dat de financiering van de zorg aan illegalen regelt, en de reactie van de minister daarop. Beide zijn in de eerste vergadering van de Stuurgroep Lampion in 2012 besproken. Over het algemeen was men positief over zowel het rapport als de reactie van de minister. Punt van zorg blijft de onbekendheid van de regeling. Veel mensen, ook zorgverleners, denken nog steeds dat illegalen geen toegang hebben tot de zorg. De discussie die ontstaan is over strafbaarstelling van illegaliteit lijkt deze foutieve gedachte te versterken.

2. De organisatie van Lampion

De Stuurgroep van Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1), kwam in 2012 viermaal bijeen, namelijk op 15 maart, 13 juni, 12 september en 6 december.

De Johannes Wierstichting gaf aan haar actieve participatie in de Stuurgroep te willen omzetten in een meer passieve: het via de vergaderstukken volgen van de activiteiten en indien nodig incidenteel mee vergaderen. Defence for Children meldde zich aan als nieuwe participant en mevrouw M. Begemann werd verwelkomd.

Mevrouw C. Pronk van de LHV verliet de stuurgroep wegens verandering van werkkring; de heer J. Schoenmakers volgde haar op.

De stuurgroep overlegde in 2012 over de volgende onderwerpen:

- Onderzoek naar de ervaren gezondheid van Moe-landers.
- Reactie van de minister op het rapport evaluatie art. 122a van de Zorgverzekeringswet van Berenschot.
- De activiteiten van het Instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (IMMO).
- Toegang tot Hiv- en Soa-zorg voor onverzekerbare vreemdelingen.
- De 6e monitor financiering zorg voor onverzekerbare vreemdelingen van het CVZ.
- De tussenrapportage van de gemeente Utrecht over de opvang van 'buitenlandse' daklozen.
- Toegankelijkheidsproblemen in de GGZ.

Vaste agendapunten zijn de kwartaaloverzichten van het gebruik van de website en het landelijk Informatie-en adviespunt en het uitwisselen van informatie tussen de deelnemers aan Lampion.

Een aantal Lampiondeelnemers woonde op 31 juli de presentatie bij van Pim Bakker over de resultaten van zijn onderzoek onder ongedocumenteerden zelf naar de toegang tot de gezondheidszorg onder art. 122a.

Externe contacten vanuit Lampion

Op 27 januari bemensing informatiestand door Lampion met Dokters van de Wereld en de Johannes Wierstichting op het congres van de Landelijke Organisatie van Aspirant Huisartsen (LOVAH).

Op 1 februari, 22 maart, 10 mei, 24 september, 15 oktober, 6 november en 12 december woonde de voorzitter de vergadering van het Breed Medisch Overleg (BMO) bij.

Op 22 maart verzorgde de voorzitter een lezing over de zorg aan illegalen voor district 13 van de KNMG.

Op 11 en 12 april bemensing stand Lampion samen met de Johannes Wierstichting op het NCGVZ-congres.

Op 28 juni woonde de voorzitter een door Bureau Berenschot georganiseerde bijeenkomst van de Alliantiefabriek bij.

Op 27 augustus overlegden de secretaris en de voorzitter met Actiz over mogelijke deelname van Actiz aan Lampion.

Op 25 september informeerde de voorzitter medewerkers van de Nationale ombudsman over de ins en outs van de zorg aan illegalen.

Op 11 oktober gaven de secretaris en de voorzitter voorlichting aan zorgmedewerkers van de Penitentiaire Inrichting Amsterdam Over-Amstel (Bijlmerbajes).

Op 27 november woonden enkele Lampiondeelnemers de monitor-bijeenkomst van het BMO bij.

3. Financiën

Kosten		€	Bedrag
Loonkosten secretaris		€	10.350,00
Loonkosten medewerkers Informatie- en adviespunt		€	14.250,00
Loonkosten administratieve ondersteuning		€	1.820,00
Materiële kosten			
* Bijdrage stand LOVAH		€	179,00
* Website		€	1.685,00
Totaal		€	28.284,00

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt.

De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. Ook de kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan illegalen beschikt Lampion over de website www.lampion.info. Tot medio 2012 beschikte Lampion ook over een telefonisch Informatie- en adviespunt. Het gebruik van de telefoonlijn is in de loop der jaren zodanig afgenomen, dat om bedrijfseconomische redenen is besloten om de lijn te sluiten. Het Informatie- en adviespunt is nog steeds via de website te bereiken. Vragenstellers kunnen op het vragenformulier verzoeken om teruggebeld te worden. Omdat nog steeds veel brochures, folders en website van andere organisaties het telefonisch Informatie- en adviespunt vermelden worden telefoontjes die naar aanleiding hiervan binnenkomen door medewerkers van Lampion afgehandeld.

4.1 De website

Halverwege het jaar is de website vernieuwd. Dit had ook tot gevolg dat het systeem dat het gebruik telt veranderd is. Het gevolg is dat er geen vergelijkbare jaarcijfers meer beschikbaar zijn.

De cijfers in de tabel hieronder zijn de naar een jaarcijfer omgerekende aantallen van het gebruik in het eerste half jaar; deze zijn gebaseerd op het oude telsysteem van aantal gebruikers en opgevraagde pagina's.

In 2012 zijn 102.310 pagina's opgevraagd, dat is 6.814 minder dan in 2011. Er waren 37.606 unieke bezoekers; een stijging van 699 ten opzichte van 2011.

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Pagina	Aantal in 2012	Aantal in 2011
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	21.408	24.800
Te verlenen zorg aan illegalen	15.010	15.359
Financiering van de zorg aan illegalen	8.284	8.750
Informatie over Lampion	6.612	7.772
Onderzoeksrapporten/scripties	5.526	4.938
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	5.428	3.492
Vreemdelingenwetgeving	4.770	3.983
Opvang en onderdak	3.170	2.685
Informatie- en adviespunt	2.082	3.607
Informatie over landen van herkomst	1.408	1.703
Intro wetgeving	1.312	1.496
EU-status onverzekerden	940	1.195
Kamervragen/moties	454	219

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal	
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>		
Huisarts	3	
Verloskundige	0	
Ziekenhuis	4	
Tandarts	0	
GGZ-instelling	4	
Instelling maatschappelijk werk	6	
Jeugdzorg	2	
Maatschappelijke opvangvoorziening	8	
Overige	3	
Subtotaal zorgverleners		30
<i>Overige vragenstellers</i>		
Familie/vrienden/kennissen		42
Cliënt zelf		22
School		0
Justitievoorziening		0
Overheidsinstantie		0
Rechtshulp		5
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen		13
Kerkelijke organisatie		3
Onderzoeker/student		13
Media		2
Overige		3
Totaal		103
Totaal-generaal		133

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	2012	2011	2010	2009
Financiering zorg aan illegalen	32	37	74	98
Lampion	1	1	9	10
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	6	12	15	29
(Niet) betalen rekening	7	7	21	28
Mogelijkheid verzekering	1	9	5	16
Toegang tot de 2e lijn	6	11	16	21
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	4	6	18	10
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	34	48	71	79
Onderdak/huisvesting	21	21	21	36
Juridische/verblijfrechtelijke procedures	24	29	48	37
Behandelmogelijkheden land van herkomst	5	2	4	5
Nazorg	1	1	1	2
Medische hulpmiddelen	1	0	6	0
Overig	15	12	14	19
Totaal	158	196	323	390

Opmerkingen n.a.v. de overzichten van vier jaar

In 2009 werden 98 vragen gesteld over financiering van de zorg aan illegalen, in 2011 zijn dat er nog maar 37; een daling van 61. In 2012 zakt dat langzaamaan terug naar 32 vragen. Een mogelijke oorzaak daarvan kan zijn dat mensen via internet sneller informatie vragen en krijgen.

Vragen over de toegang tot de 2e lijn (ziekenhuizen, GGZ instellingen) nemen ook langzaam af, 21 in 2009 en 6 in 2012.

Over hulpverlenings-/behandelmogelijkheden komen in 2009 79 vragen binnen, in 2012 zijn dat er nog maar 34. Onderdak en huisvesting blijft vanaf 2010 stabiel op 21 vragen per jaar staan. Over juridische/verblijfrechterlijke procedures worden in 2009 37 vragen gesteld, in 2010 zijn het er meer, vervolgens daalt het in 2011 naar 29 vragen en in 2012 naar 24 vragen.

Een veronderstelling van de oorzaak van de daling van het aantal vragen is dat veel mensen via internet, de Lampion-site, hun informatie opzoeken.

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Partners in Lampion	5
Binnen Pharos	10
Stichting Los	6
Dokters van de Wereld	0
Forum	0
IOM	2
Overig	9
Totaal	32

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	62
Vrouwen	49
Kinderen	16
Onbekend	13
Totaal	140

Beschouwing naar aanleiding van de registratiegegevens

Financiering

Over de financiering van de zorg aan ongedocumenteerden worden nog steeds veel vragen gesteld. De pagina's over de financiering op de website zijn de drukst bezochte pagina's.

De CVZ-regeling is helaas nog steeds niet zo bekend als we zouden wensen. Dit bleek ook tijdens de voorlichting aan de artsen van district 13 van de KNMG. Tijdens een bijeenkomst in de Penitentiare Inrichting Amsterdam Over-Amstel (Bijlmerbajes) vertelde de voorzitter van het overleg dat zij problemen hebben met zieke illegale gedetineerden, wanneer zij ontslagen worden uit de gevangenis. Volgens haar zouden deze mensen geen toegang hebben tot zorginstellingen en zij dacht dat financiële problemen daarin een rol speelde. Dit misverstand heeft Lampion uit de wereld kunnen helpen.

Een ander probleem met de financiering is de incassoverplichting, die de wet aan zorginstellingen en –verleners oplegt. Hiermee wordt verschillend omgegaan, en soms wel erg streng. Zo heeft een medewerker van het Adviespunt meerdere malen met een apotheek moeten bellen om de stroom rekeningen te laten stoppen.

GGZ

Ook binnen de GGZ is de regeling nog te onbekend. Ook dit jaar kwamen er weer meldingen binnen dat GGZ-instellingen illegale patiënten weigerden omdat de zorg niet betaald zou worden.

Eén instelling bleek een quotum voor onverzekerbare vreemdelingen te hebben ingesteld. Omdat die instelling haar quotum al bereikt had weigerde zij een ernstig getraumatiseerde jongeman op te nemen. Een zoektocht van een Lampion-medewerker door verschillende instellingen leverde tenslotte een plaatsing op. De problemen in de GGZ lijken mede veroorzaakt te worden door de onduidelijke en op punten onjuiste voorlichting door GGZ-N.

Juridische problemen

Niet altijd is de zorg zelf het probleem, maar hebben andere factoren invloed op de gezondheidssituatie. In de juridische procedures wordt weinig rekening gehouden met de patiënt, wat soms schrijnende situaties oplevert.

Een Irakese vrouw met een verblijfstatus belt over haar 80-jarige moeder. Deze heeft allerlei ziektes en is zo slecht ter been dat ze net een scootmobiel heeft gekregen. Zij heeft net een negatieve beschikking gekregen en moet het land uit.

Een bewoonster uit een AZC belt over een mede-asielzoeker die hartklachten en hoge bloeddruk heeft. Hij heeft een kleine maand later een afspraak met een cardioloog. Hoewel de patiënt klachten heeft wil de zorg in het AZC hem niet meer zien, omdat hij die afspraak met de cardioloog heeft. Twee weken voor de afspraak met de cardioloog wordt de man opgehaald door vier agenten en overgebracht naar de Vreemdelingenbewaring. Tijdens die actie wordt hij onwel. De belster spoedt zich naar de zorgverleners in het AZC om te bekijken welke actie ondernomen kan worden. Helaas is het even na tien uur; ze kreeg te horen dat het spreekuur om 10 uur afgelopen was en werd weggestuurd.

Vrouwen

In de jaren 2009, 2010 en 2011 waren er van de patiënten voor wie informatie en

advies werd gevraagd steeds ongeveer 30% meer vrouwen dan mannen. In 2012 is dat beeld gekanteld; het ging om ongeveer 10% meer mannen.

Dat wil niet zeggen dat aan vrouwen minder zorg is gegeven. Bij het CVZ zijn in 2012 meer kosten voor zwangere vrouwen gedeclareerd dan in de jaren ervoor. Misschien is dit het gevolg van een grotere bekendheid van de regeling bij de illegale vrouwen en de verloskundigen.

Slotopmerkingen

De afgelopen jaren meldden zich steeds meer mensen uit Oost-Europese landen bij zorginstellingen, vaak met psychische klachten of verslavingsproblematiek. Inmiddels zijn er verschillende organisaties, zoals Barka en de Regenbooggroep, die zich om deze mensen bekommeren en die zich ook richten op het teruggeleiden naar het land van herkomst.

Nog steeds zijn veel zorginstellingen en zorgverleners onvoldoende op de hoogte van de regeling voor de zorg aan illegalen. Voorlichting blijft dus nodig. De resultaten van het onderzoek van de Nationale ombudsman naar onder meer uitgeprocedeerde asielzoekers, dat in het najaar 2012 is gestart, zien we met belangstelling tegemoet. We hopen dat de publicatie hiervan brede aandacht zal genereren voor de problemen in de zorg voor illegalen en uitgeprocedeerde asielzoekers.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter	Mevrouw W. Voogt
Secretaris	Mevrouw M. Mensinga

Samenwerkende organisaties

Soa Aids Nederland	De heer R. Brands
GGD Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	Mevrouw M. Jonkers
Johannes Wier Stichting	Mevrouw M. Begemann tot medio 2012
Defence for Children	Mevrouw M. Begemann vanaf medio 2012
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw N. Jansen
LHV	Mevrouw C. Pronk / De heer J. Schoenmakers
Pharos	Mevrouw M. Mensinga
KNOV	Mevrouw N. Burleson
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw K. Franssen
Waarnemer: CVZ	De heer J. van Amen / De heer J. Knollema